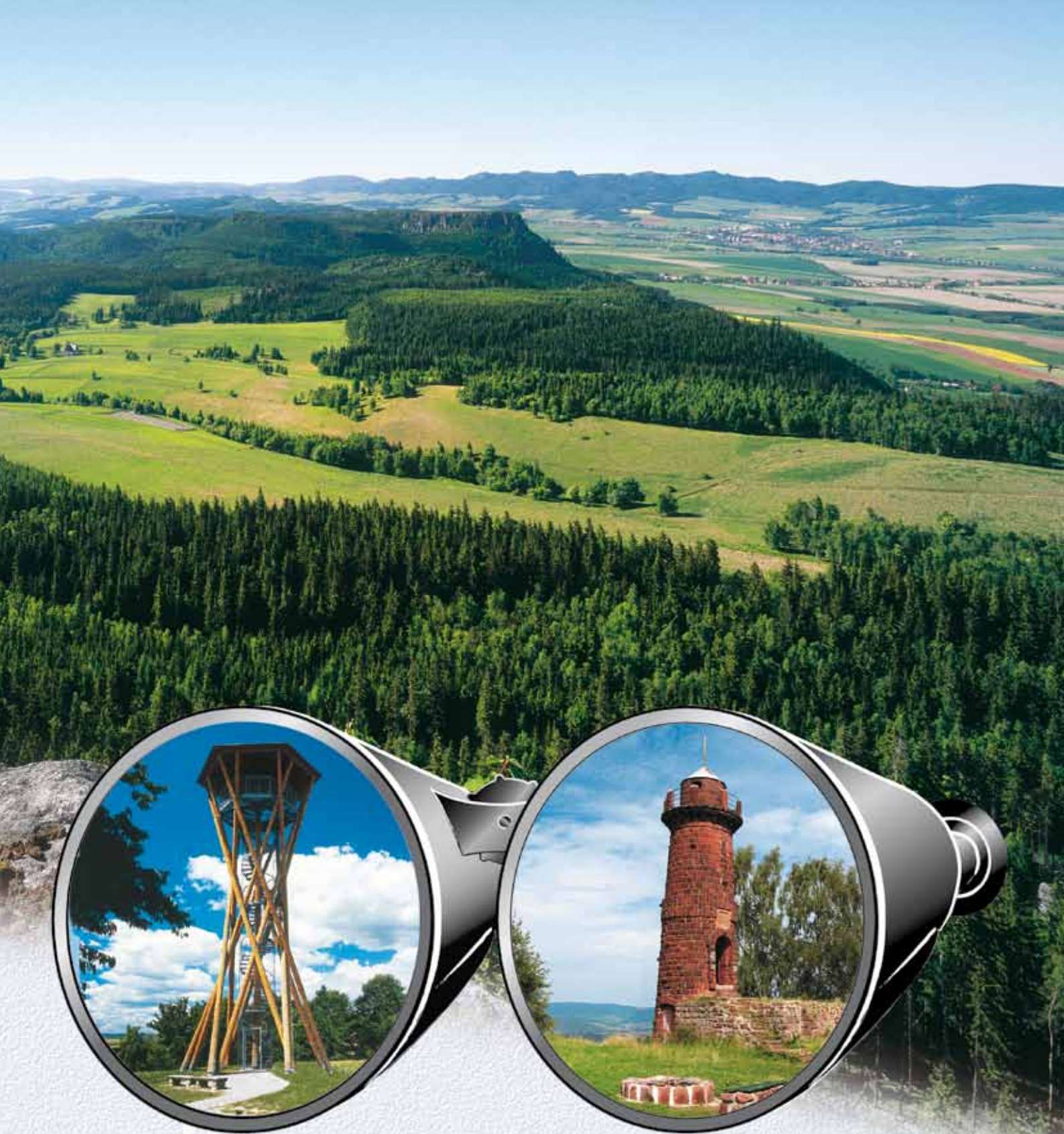

Wieże oraz punkty widokowe w Euroregionie Glacensis

PL

Wieże oraz punkty widokowe w Euroregionie Glacensis

Od początku swego istnienia ludzie z podziwem patrzyli na ptaki. Zazdrościli im ich perspektywy oglądania świata i możliwości zobaczenia odległych miejsc. Być może dla zaspokojenia tych pragnień nasi przodkowie poszukiwali miejsc, z których rozciągał się widok na dalekie okolice. Dobry punkt obserwacyjny spełniał niezwykle ważną rolę w życiu ludzi. Człowiek pierwotny mógł z niego śledzić szlaki wędrówek zwierząt, dzięki czemu łatwiej zdobywał pożywienie zapewniające mu przeżycie. Obserwacja okolicy umożliwiała również wczesne ostrzeżenie plemienia przed zbliżającym się wrogiem. Im bliżej średniowiecza, tym bardziej wzrasta obronna funkcja rozmaitych punktów obserwacyjnych – czy to skalistych wzniesień będących częścią niektórych zamków warownych i grodów, czy też wież zbudowanych z kamienia, tworzących ostatni punkt oparcia zamku lub ważną część fortyfikacji miejskich. W miarę wzrostu gęstości zaludnienia w średniowiecznych miastach punkty obserwacyjne zyskują kolejną ważną funkcję – dzięki nim można wcześniej zauważyć pożar w mieście. Pożar drewnianego domu czy całej ulicy, którą tworzył ciąg drewnianych domów, był wielkim zagrożeniem dla wielu średniowiecznych miast. Przed niebezpieczeństwem chroniła stała warta, pełniona w miejscach z doskonałym widokiem na okolicę. Stopniowy rozwój cywilizacji i rosnąca jakość technologii budowlanych sprawiły, że zmniejszyło się znaczenie wież jako strażnic. Rozwój turystyki, zapoczątkowany w drugiej połowie XIX wieku, przyczynił się do powstania innej funkcji wież – funkcji estetycznej. Można z nich podziwiać piękne widoki rozciągające się aż po horyzont oraz panoramę okolicznych miast. Do dnia dzisiejszego wieże te stanowią godną uwagi sieć „wież widokowych”. W miarę wzrostu liczby turystów rosło zainteresowanie miejscami, z których można było podziwiać panoramę szerokiej okolicy. Gołe górskie szczyty czy też pojedyncze skały były idealnymi miejscami do stworzenia punktów widokowych. Tam, gdzie widok zasłaniały wysokie drzewa, towarzystwa turystyczne, a czasem nawet same gminy zaczęły podejmować budowę wież widokowych. Nierzadko wieża widokowa była częścią górskiego schroniska. Rozbudowę sieci wież widokowych przezwalała druga wojna światowa. Ogromny rozwój lotnictwa umożliwił ludziom zupełnie inne spojrzenie na świat. Nie interesowano się już wieżami widokowymi. Wiele z nich popadło w ruinę, niektóre były utrzymywane tylko dzięki wyjątkowym staraniom pasjonatów. Dopiero koniec XX wieku przyniósł ogromne zmiany. Rozwój technologii łączności łączył się z budową metalowych wież telekomunikacyjnych, które często stawiano w miejscu dawnych wież widokowych. Po uzgodnieniach z inwestorem odnawiane są na tych wieżach platformy widokowe.

Wydaje się, że ten nie dający się zatrzymać, czasem wręcz szalony rozwój techniki sprawił, że człowiek na początku XXI wieku ponownie zwrócił się w stronę natury. Coraz więcej osób uprawia pieszą lub rowerową turystykę, dzięki czemu mają okazję bezpośrednio podziwiać okoliczne krajobrazy i cieszyć oczy przepięknymi widokami, tworzonymi przez samą naturę. Bo przecież widok z samolotu, mimo że robi oszałamiające wrażenie, jest niejako obcy. Brakuje w nim tego bezpośredniego kontaktu z drzewami, skałami, naturą, po prostu z całą otaczającą

ziemią. Warto to kiedyś sprawdzić, siedząc na przykład na szczycie skalistego punktu widokowego. Głęboko pod nami przelatuje przez dolinę rzeki samolot sportowy. A my patrzymy na górną stronę skrzydeł i mamy wrażenie jakbyśmy byli wolnymi ptakami. Znajdujemy się jednak na skale. Można jej dotknąć. Poczuć jej zapach, a proszę wierzyć, że skały pachną. Na zachodzie słońce szykuje się do snu. Ścieli swe łóżko pośród chmur. Jakież piękne kolory. Gdyby taki widok namalował malarz, wielu powiedziałoby: „Ale kicz”. Ale te rzeczywiście najpiękniejsze „kicze” tworzy sama natura.

Ale... koniec marzeń. Wróćmy do rzeczywistości. Zapraszamy na wędrówkę w poszukiwaniu wież i punktów widokowych Euroregionu Glacensis. Z pewnością nie uda się zwiedzić wszystkich, ale mamy nadzieję, że nasza – choć niepełna – oferta zachęci Państwa do zwiedzenia choćby którejs spośród nich. Postaramy się przedstawić zarówno wspomniane już wieże miast, grodów, zamków i kościołów, jak i wieże widokowe zbudowane wyłącznie po to, aby można było podziwiać z nich widoki, oraz punkty widokowe znajdujące się w naszym euroregionie.

Wieże i punkty widokowe

Przedstawione wieże i punkty widokowe po czeskiej stronie Euroregionu Glacensis

Karkonosze i ich Przedgórze

Śnieżka, Černá hora, Žalý pod Jilemnicami, Hostinné, Trutnov – pomnik Gablenza, Trutnov – Čížkovy kameny, Zvičina

Ziemia Kłodzka po czeskiej stronie granicy

Adršpach, Strmen, Křižový vrch, Božanov, Ostaš, Ruprechtický Špičák,

Góry Orlickie i ich Przedgórze

Náchod, Dobrušov, Nové Město nad Metují, Dobruška, Opočno, Osíčina pod Vojenicami, Velká Deštná, Skuhrov nad Bělou, Vrbice pod Kostelcem nad Orlicí, Potštejn, Andrlův Chlum pod Ústí nad Orlicí, Žamberk – Tyršova wieża widokowa, Suchý vrch w Górach Orlickich

Poľabie

Hradec Králové – Bílá věž, Chlum pod Hradcem Králové, Libníkovice pod Třebchovicami pod Orebem, Kunětická hora, Pardubice – Zelená Brama (Zelená brána)

Okolice Litomyšľa, České Třebové i Lanškrounu

Toulovcova wieża widokowa pod Jarošovem, Tereška pod Pasekami nad Prosečí, Borůvka przy Hluboké, Lázek pod Lanškrounem, Kozlovský kopec przy České Třebové

Králicko i Šumperko

Králický Sněžník, Hora Matky Boží przy Králíkach, Val-deč przy Králíkach, Háj przy Šumperku

Jesioniki i Góry Rychlebskie

Zlatý Chlum przy Jeseníku, Borůvková hora przy Jeseníku, Biskupia Kopa przy Zlatých Horach, Venušiny miský, Praděd

Wieże i punkty widokowe po polskiej stronie Euroregionu Glacensis

Masyw Śnieżnika

Śnieżnik, Czarna Góra, Wapniarka

Góry Bystrzyckie

Torfowisko pod Zieleńcem, Jedlnik, Jagodna

Góry Stołowe

Szczeliniec Wielki, Narożnik, Błędne Skały

Kotlina Kłodzka

Twierdza Kłodzka, Twierdza Srebrnogórska

Wzgórza Włodzickie

Góra Wszystkich Świętych, Góra Świętej Anny

Góry Sowie

Grodno, Wielka Sowa, Kalenica, Bielawa – kościół

Ziemia Wałbrzyska

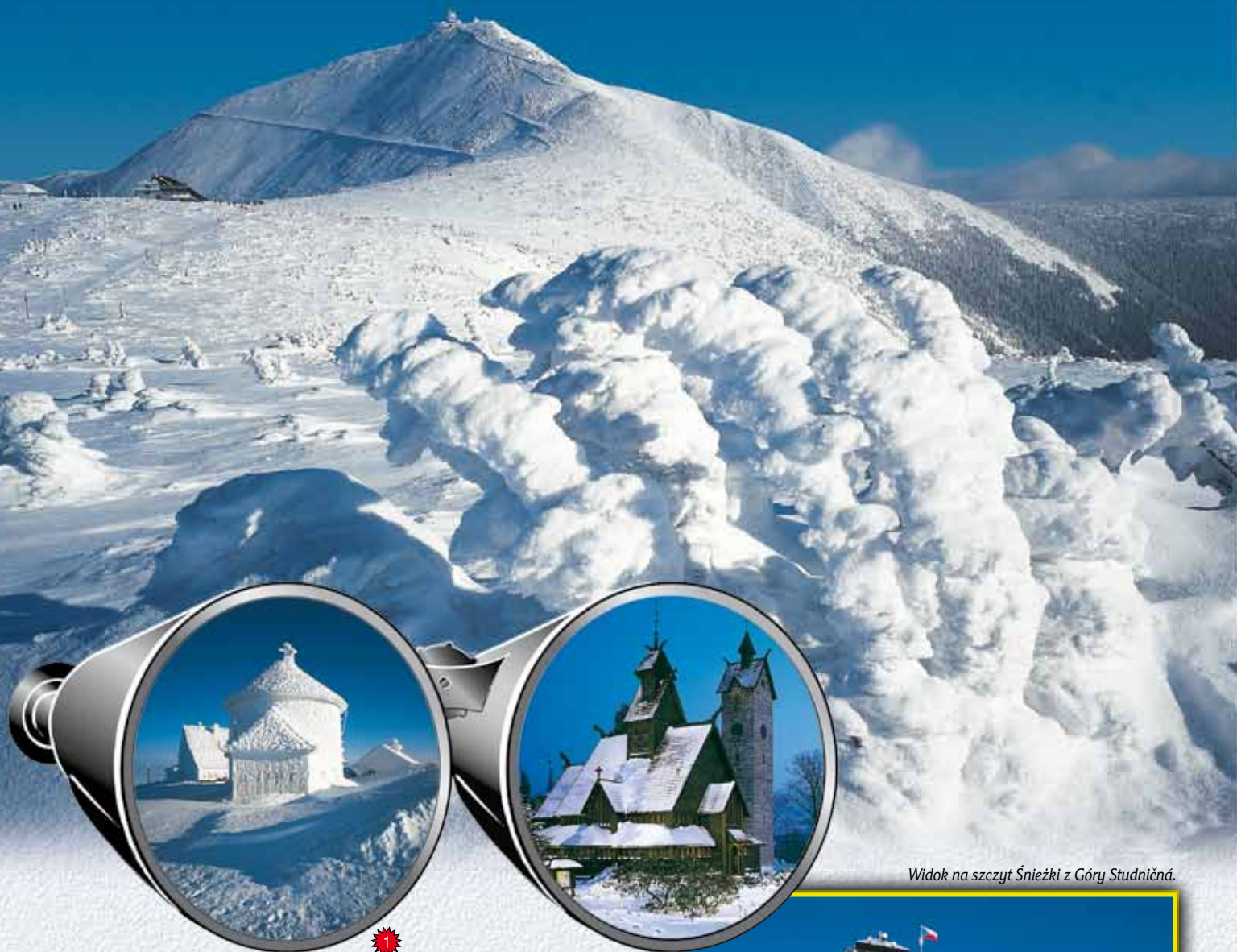
Książ, Chełmiec, Stożek Wielki

Przedgórze Sudeckie

Ząbkowice Śląskie, Chojnik

Karkonosze i ich Przedgórze

Widok na szczyt Śnieżki z Góry Studničná.

1

Kaplica św. Wawrzycy na szczycie Śnieżki oraz drewniany kościółek Wang w polskim mieście Karpacz.

Pierwszym przystankiem naszej wędrówki jest **Śnieżka** (1602,3 m n.p.m.), najwyższy szczyt Karkonoszy i jednocześnie najwyższa góra Czech. Spacerując po obrzeżach szczytowej równiny tego gnejsowego wzniesienia, można podziwiać niczym nieograniczony widok na wszystkie strony świata. Platforma widokowa, wyposażona w mapę i opis, umożliwia dokładniejsze określenie poszczególnych okolicznych gór i dolin (jarów). Wejście na szczyt możliwe jest z kilku stron. Z Peca pod Sněžkou można wyjechać krzesełkową kolejką linową (jeśli jest czynna) lub pójść któryś z oznakowanych szlaków turystycznych – jarem Obří důl pod prąd rzeki Úpa lub przez Výrovkę i koło schroniska Luční bouda. Trasy prowadzą przez miejsca cenne biologicznie, a więc konieczne jest przestrzeganie zaleceń i poleceń Dyrekcji Karkonoskiego Parku Narodowego (KRNAP) i górskiego pogotowia ratunkowego (Horská služba). Jeżeli punktem wyjścia są Pomezni boudy, warto udać się szlakiem prowadzącym przez Jelenkę i Svorovą horę z wieloma pięknymi widokami. Przyjemny spacer na szczyt zapewnia również niebieski szlak prowadzący z Karpacza od drewnianego kościółka Wang.

2 Wieża telekomunikacyjna oraz wieża widokowa na Czarnej Górze.

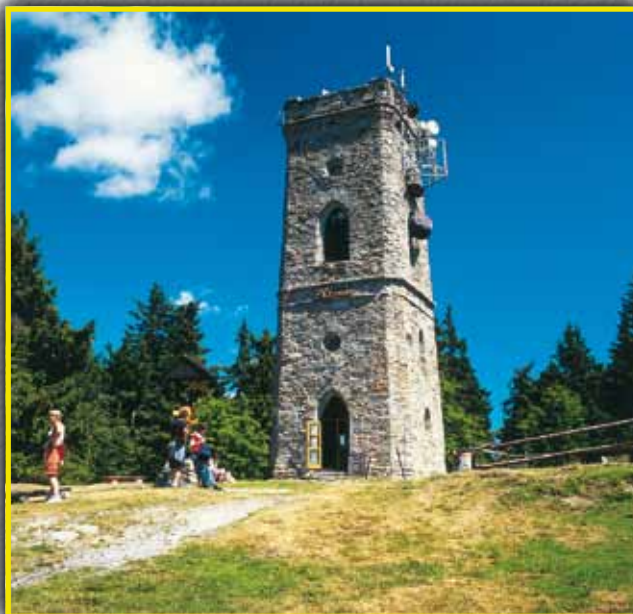
Černá hora (Czarna Góra, 1299m n.p.m.) była zawsze częstym miejscem wycieczek. Nic więc dziwnego, że już na przełomie XIX i XX wieku na Czarnej Łące (Černá louka) powstała drewniana wieża widokowa, służąca turystom do lat dwudziestych ubiegłego wieku. Na potrzeby obecnej wieży widokowej wykorzystano przedostatnią konstrukcję nośną dawnej kolejki linowej, która w 1981 roku została zastąpiona nową konstrukcją, bardziej nowoczesną. Dzięki staraniom społecznego stowarzyszenia Panoráma można dziś wspiąć się po 106 schodach na wysokość 21 m i delektować się widokiem nie tylko na Karkonosze, ale również na czeską kotlinę. A jak dostać się na Černą horę? Kto nie chce na piechotę, może wyjechać kolejką linową. Z gondoli z każdą minutą możemy podziwiać coraz to piękniejsze widoki.

Trudno byłoby wymienić wszystkie miejsca w Karkonoszach, z których można zobaczyć piękną panoramę. Spośród wszystkich pozostałych wymieńmy choćby jeszcze **Harrachovy kameny** (1421 m n.p.m.) nad Dvoračkami. Przy sprzyjającej pogodzie można stąd podziwiać prawie całe Karkonosze.

Na północny zachód od Vrchlabí, na szczycie wzniesienia **Přední Žalý** (1019m n.p.m.) zbudowano w 1892 roku jedyną kamienną wieżę widokową po czeskiej stronie Karkonoszy. Postawiono ją na zlecenie hrabiego Jana Harracha. Była to już trzecia wieża widokowa zbudowana w tym miejscu: pierwsza była z drewna, druga była wprowadzona z metalu, jednak z technicznego punktu widzenia była nieodpowiednia. W miesiącach zimowych wejście na szczyt ułatwia wyciąg narciarski, jednak widok na dolinę Łaby i pasmo Karkonoszy wart jest wysiłku również w miesiącach letnich. Do wieży widokowej prowadzi czerwony szlak Bucharova cesta, biegnący z Jilemnic na Horní Mísečky, oraz żółty szlak z Vrchlabí (ok. 5,5 km).

Hostinné – ciekawy widok na miasto i okolice oferuje wieża ratusza znajdująca się w zachodniej części rynku. Po raz pierwszy wzmiankowana w połowie XV wieku. W 1525 roku do budynku ratusza dobudowano wieżę renesansową. Po pożarze w 1610 roku została przebudowana przez włoskiego architekta C. Valmadiego i ozdobiona sgraffiti. Od 1641 roku w froncie wieży stoją postacie dwóch olbrzymów o wysokości 4,80 m, rolandów w rzymskiej zbroi. Wieża zwieńczona jest galerią i barokową kopułą. Ratusz był poddawany kilkakrotnie przebudowie i z biegiem czasu zmieniał swój wygląd. Ostatni remont budynku przeprowadzono w 2002 roku.

Widok na Czarną Górę i Górę Světlá z boiska golfowego w miejscowości Mladé Buky.

3

Kamienna wieża widokowa na szczycie Přední Žalý.

4

Renesansowa wieża ratuszowa w Hostinné.

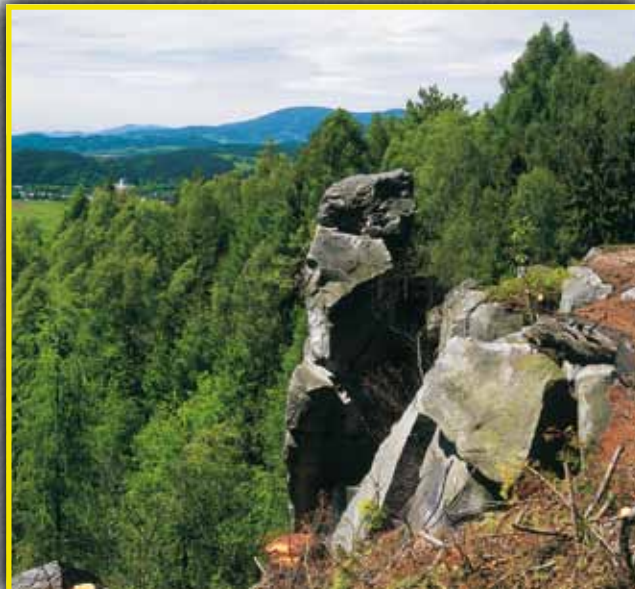

Pomnik marszałka Ludwika von Gablenz na wzniesieniu Šibeníční vrch.

5

Unikatowe miejsce widokowe można znaleźć na obrzeżach **Trutnova**. Na wzniesieniu Šibeníční vrch odsłonięto w 1868 roku pomnik marszałka Ludwika von Gablenz, który w 1866 roku odniósł tu zwycięstwo w jednej z bitew w wojnie prusko-austriackiej. Żeliwny obelisk, o wysokości 20 m, jest pusty, a na jego szczycie prowadzą schody umieszczone w jego wnętrzu. Od 1874 roku jest to miejsce ostatniego spoczynku Gablenza. Zwiedzanie wnętrza i wejście na górę możliwe jest tylko okazjonalnie.

Warte uwagi są z pewnością „zagubione” formacje z piaskowca nazywane **Čížkovy kameny**. Na wschodnich obrzeżach Trutnova – Poříčí wznoszą się wysoko ponad dolinę Úpy (632 m n.p.m.). Najładniejsze dojście do nich jest z Bohuslavic nad Úpou po zielonym szlaku. Naj-

Czarna Góra i Přední Žalý – widok od Čížkových kamien.

6

pierw prowadzi nas do części południowej. Różnorodnie uformowana ściana skalna o długości prawie kilometra oferuje nieco ograniczone widoki na Przedgórze Karkonoszy. Północną część tworzą poszczególne skałki, spośród których uwidacznia się „grzyb” bezpośrednio przy szlaku turystycznym oraz skałka szczytowa. Widok jest częściowo ograniczony przez wyrośnięty las.

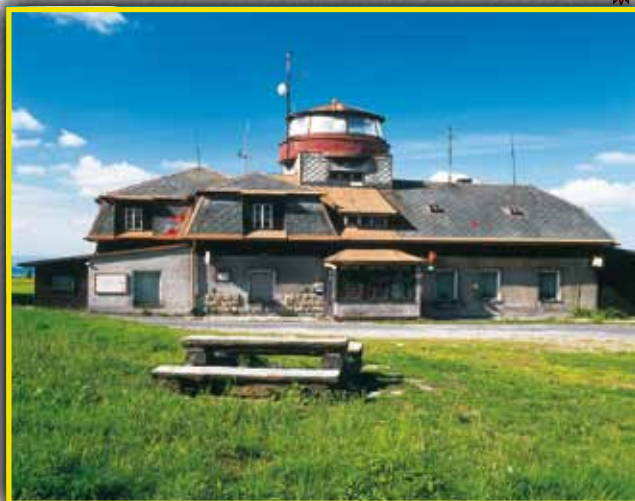
Około 8 km stąd (zielony, czerwony i ponownie zielony szlak turystyczny) znajduje się najwyższy szczyt Gór Jastrzębich (Jestřebí hory) **Žaltman** (739 m n.p.m.) z przyjemną konstrukcją widokową, na którą wejście jest bezpłatne.

Ważną wieżą widokową na Przedgórzu Karkonoszy jest **Zvičina** (671 m n.p.m.), dominująca w tym regionie. Po wielu sporach prowadzonych między czeskimi i niemieckimi turystami zbudowano tu schronisko „Raisova turistická chata”, a w roku 1926 dobudowano do niego wieżę widokową ze szklaną obrotową kopułą. Obecnie wieża nie jest dostępna. Z samego szczytu przy dobrej widoczności rozpościera się widok na rozległą panoramę Czech (niektórzy twierdzą, że aż na jedną trzecią obszaru). Na szczycie krzyżują się szlaki turystyczne, można tam dotrzeć również samochodem z miejscowości Dolní Brusnice lub z Miletína.

Jako wieża widokowa służy dziś wieża kościoła dziekańskiego pw. św. Jana Chrzciciela w **Dvorze Králové nad Labem**.

Schronisko turystyczne „Raisova chata” na szczycie Zvičiny.

7

Zvičina.

Adršpašsko-teplické skály, Křížový vrch, Jiráskovy Skály, Ostaš oraz Broumovské stěny

„Aglomeracją“ wśród skalnych miast z piaskowca są **Adršpašsko-teplické skály**. Niezwykle formy skalne z pewnością pobudzają wyobraźnię każdego turysty. Jak wynika z samej nazwy, miasto skalne składa się z dwóch części. Północna część, Adršpašské skály, jest oddzielona lekko pochyłym jarem Vlíčí rokle (Wilczy Jar) od południowych Teplických skal. Na tym terenie znajduje się wiele przepięknych miejsc widokowych, dostępnych zwłaszcza dla osób uprawiających wspinaczkę skalną. Jednak nawet zwykły turysta nie jest pozbawiony możliwości obejrzenia pięknych widoków – jest tu kilka doskonałych miejsc widokowych.

Wzniesienie Starozámecký vrch – ruiny zamku Adršpach. Znajdują się na południowy zachód od miejscowości Dolní Adršpach. Po wejściu do miasteczka skalnego należy się udać czerwonym szlakiem, a później żółtym (łącznie ok. 2 km). Zamek został założony w XIII wieku, do dzisiaj zachowały się pozostałości piwnic w skale oraz znikome części murów. Drogę do zamku okalają imponujące wieże skalne rejonu nazywanego Království (Królestwo).

Zamek skalny Střmen. Znajduje się na terenie Teplických skal, niespełna kilometr od wejścia na teren skalnego miasta. Do jego pozostałości trzeba się wspiąć stromym zboczem po schodach i drabinkach. Nie wiadomo, przez kogo zamek został założony, natomiast później należał, podobnie jak Adršpach, do szlachty z Dubé. Oba zamki prawdopodobnie zostały zburzone przez Ślązaków.

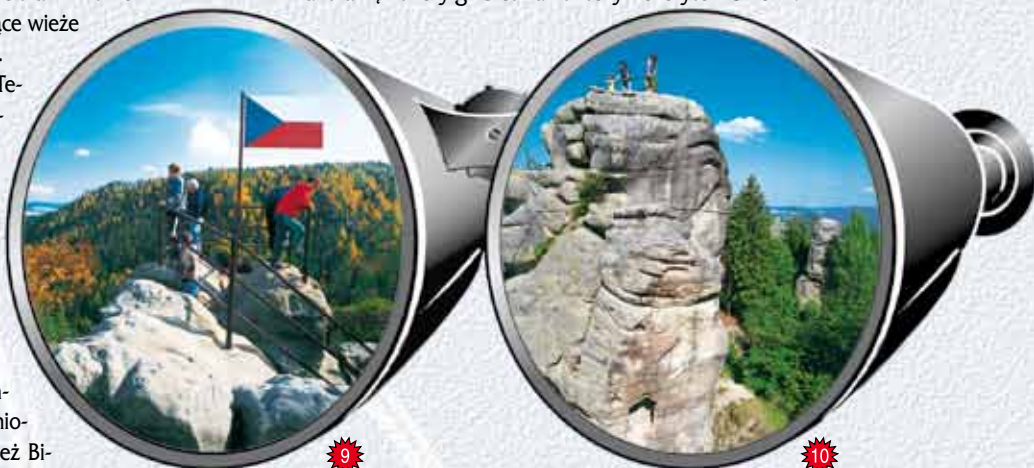
Skály (Jiráskovy Skály). Jiráskovy Skály oferują bardzo przyjemny widok. Pozostałości ruin zamkowych w pobliżu miejscowości Skály, w południowej części skalnego miasta, nazywane są również Biskofstein, czyli Biskupský kámen (Kamień Biskupi). Zamek został założony prawdopodobnie pod koniec XIV wieku. Pozosta-

8

Widok z zamku Adršpach na skalne miasto.

łości murów i sklepień, które dziś tu się znajdują, pochodzą z późniejszej twierdzy zbudowanej w roku 1666 oraz przebudowanej w stylu empire w roku 1825. Ciekawy widok rozpościera się również ze wzniesienia Čáp (786 m n.p.m.) mieszczącego się po przeciwległej stronie doliny (po zielonym szlaku ok. 2 km od miejscowości).

Adršpašské skály są w sezonie odwiedzane przed dziesiątki tysięcy turystów, natomiast przeciwległe wzniesienie Křížový vrch (Krzyżowa Góra) cieszy się już o wiele mniejszym zainteresowaniem. Ten rejon zwiedzają przede wszystkim amatorzy wspinaczki skalnej oraz miłośnicy spokojnej natury. Nazwa wzniesienia pochodzi od drogi krzyżowej. Tworzy je zespół żeliwnych reliefów, które prowadzą aż do platformy na szczycie, gdzie znajduje się żelazny krzyż. Właśnie z tej platformy rozpościera się piękny widok na scenę Adršpašských skal i okolice. Panoramę kończy grzbiet Karkonoszy z szczytem Śnieżki.

9

Punkty widokowe zbudowane na wieżach skalnych dawnych zamków Střmen i Skály.

10

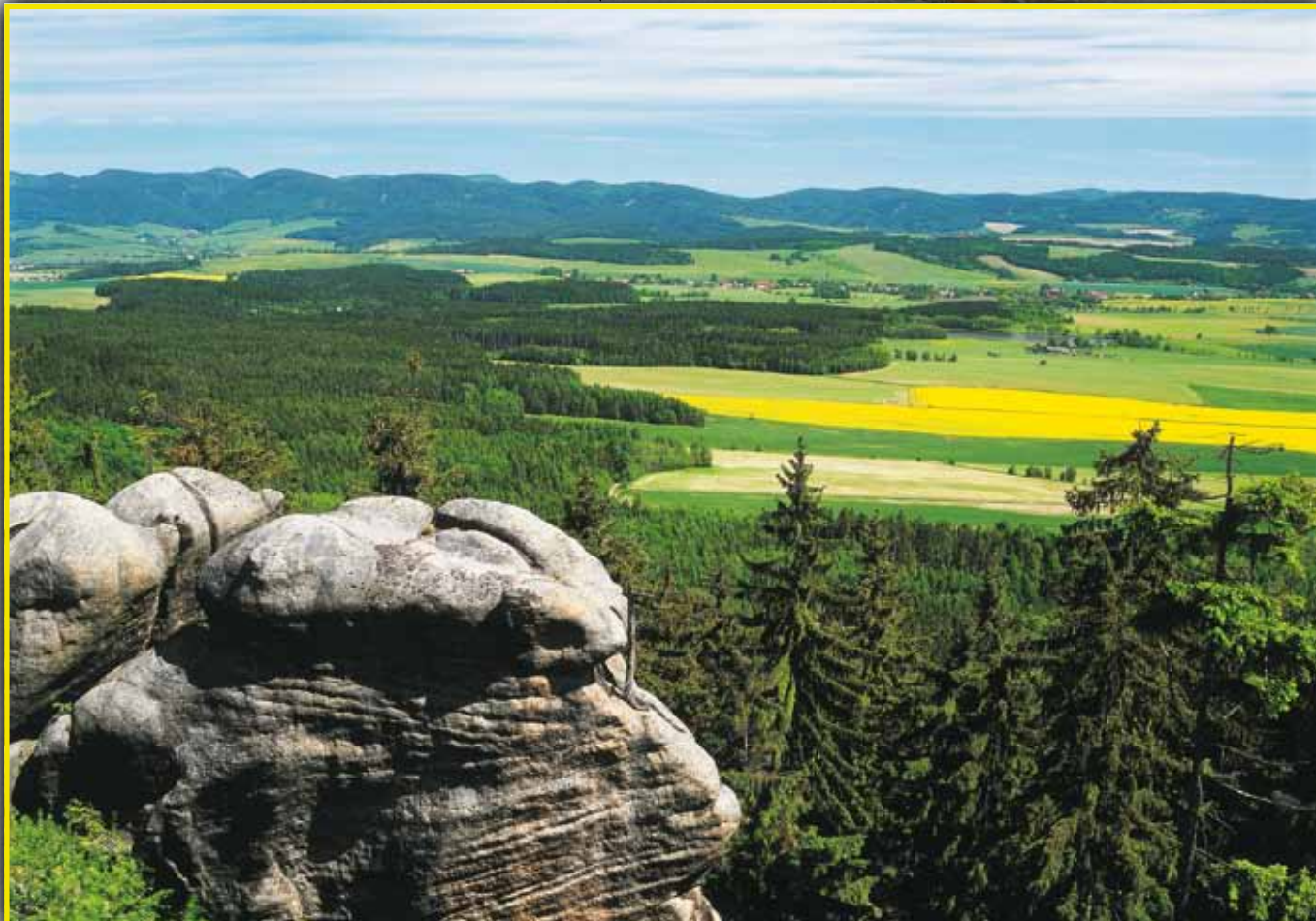
Z zamku Skály roztacza się widok na całe Policko do Gór Orlickich.

Niczym naturalny mur chroniący centrum kraju wznosi się pomiędzy Broumovskiem a okolicami miejscowości Police nad Metují masyw Broumovských stěn (Ściany Broumovskie). Nie występują tu żadne okazałe wieże jak w poprzednich regionach, ale spotkać tu można liczne jary, wądoły i miejsca o przepięknym widoku. Spośród wszystkich wymienić należy przynajmniej trzy. **Hvězda (Gwiazda)** – punkt widokowy przy kaplicy Panny Marii Śnieżnej, **Supí hnízdo (Gniazdo Sępa)** – punkt widokowy nad jarem Kovářova rokle (trzeba nieco skręcić z trasy A. Jiráska) i **Modrý kámen (Niebieski Kamień)** - 686m n.p.m.)

Widok z Hvězdy do Kotliny Broumovskiej na Góry Suche (Javoří hory).

Patrząc od Božanova wzniesienie Koruna stanowi rzeczywistą dominantę.

(po czerwonym szlaku ok. 3,5 km od Hvězdý) – skalna platforma widokowa z widokiem na Broumovsko.

Pod Broumovskými stěnami, na samej granicy z Polską leży miejscowość o nazwie Božanov. Dominantą miejscowości i jej okolic jest strome wzniesienie **Koruna** (**Korona** – 769 m n.p.m.), oferujące widok na część Kotliny Broumovskiej, polski Szczęliniec i Bór, a przy dobrej pogodzie również na Jeseníky (Jesioniki).

Zwiedzając ten osobliwy zakątek naszej ojczyzny, nie można pominąć wzniesienia owianego wieloma legendami – **Ostaš** przy Policach nad Metují. Stolový vrch (Góra Stołowa), z dala rozpoznawalny ze względu na swój typowy kształt, ukrywa w sobie labirynty skalne. Niebieski szlak tworzy pętlę po górnym labiryncie: od parkingu do najwyższego punktu (700 m n. p. m.), tzw. Frýdlantská vyhlídka (Frydlancki punkt widokowy). Nagrodą za wysiłek wędrówki przez labirynt jest piękny widok na Ściany Broumovskie.

Informacje na temat tego regionu nie będą kompletne, jeśli pominie się wieżę widokową, którą od 2002 roku chlubi się szczyt Gór Suchych (Javoří hor) – **Ruprechtický Špičák** (880 m n.p.m.), wznoszący się niedaleko granicy polsko-czeskiej. Po pokonaniu 100 stopni w wieży telekomunikacyjnej można z wysokości 22 metrów obejrzeć widok

Kaplica Panny Marii Śnieżnej na Hvěždě oraz metalowa wieża widokowa na Ruprechtickim Špičáku.

na Broumovsko, Karkonosze, Góry Suche (Javoří hory), polskie Góry Sowie i w kierunku południowym na Góry Orlickie. Na Ruprechtický Špičák prowadzi niebieski szlak z Meziměstí (9 km) lub żółty szlak z Ruprechtic (6 km) – obie trasy pod koniec są bardzo strome. Mniej sprawni mogą dojechać samochodem do górnej części miejscowości Ruprechtice, skąd na Špičák pozostają 3 km. Na wieżę widokową wejście jest bezpłatne.

Kotlina Broumovska tonąca w niskiej inwersji ze Ścianami Broumovskimi, Szczęliniec oraz Borem przy widoku z wieży widokowej na Ruprechtickim Špičáku.

Góry Orlickie i ich Przedgórze

Schronisko „Jiraskova chata” na Dobrošovie oraz wieża zamku w Náchodzie.

Nové Město nad Metují zostało założone w 1501 roku. Częścią późnogotyckiego miasta był również zamek, przebudowany w latach 1558-1568 w stylu renesansowym. Natomiast w latach 1651-1660 przebudowa na podstawie projektu arch. C. Lurago nadała mu wygląd barokowy. W latach 1909-1915 cały kompleks zamkowy

Widok ze schroniska „Jiraskova chata” na Dobrošovie w kierunku Gór Orlickich.

Początkowo gotycki **zamek Náchod** został założony w połowie XIII wieku jako twierdza chroniąca przełęcz z Czech do Kłodzka. Do XVIII wieku był wielokrotnie przebudowywany, przede wszystkim w stylu renesansowym i barokowym. Na przestrzeni wieków mieszkali tu wiele ważnych rodów, a nawet czescy królowie. Z wieży zamkowej oraz z tarasów turysta może zobaczyć panoramę miasta Náchod oraz jego okolic. Po przeciwnej stronie doliny można dostrzec również schronisko turystyczne „Jiraskova turistická chata” na Dobrošovie z wieżą widokową (patrz lornetka).

Widok z wieży novoměstského zamku na piękny renesansowy rynek.

Wieża w Dobrušce jest elementem renesansowego ratusza z XVI wieku.